

Mottakerliste

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Bevaring av verdifull natur - Melding om oppstart av verneprosess for opprettelse av Svarthåmårbekken/Søre Åi naturreservat - Innlandet fylke

Statsforvalteren i Innlandet melder nå oppstart av arbeidet med opprettelsen av Svarthåmårbekken naturreservat i Vågå kommune. Hensikten med denne meldingen er å innhente synspunkter og sikre medvirkning før det lages konkrete verneforslag for området. **Vi ber om at eventuelle innspill sendes Statsforvalteren i Innlandet innen 3. november 2023.**

Bakgrunn

Vi har fått i oppdrag fra Miljødirektoratet å starte prosessen med å opprette nye verneområder. Oppdraget er forankret i Stortingsmelding 14 (2015-16) «Natur for livet» og skal supplere det eksisterende vernet i Norge med verdifull natur som er dårlig representert. Grunnlaget for oppdraget er ei liste på 150 ulike kandidatområder i Innlandet som vi utarbeidet i 2019 på bestilling fra Miljødirektoratet. For øvrig skal vern av skog foregå etter egne retningslinjer som et frivillig tilbud fra skogeierne til miljøvernmyndighetene (Statsforvalteren).

Norge har forpliktet seg til å ta vare på et representativt utvalg av alle naturtyper og dermed sikre leveområder for planter, dyr og insekter. Det er særlig natur som er truet av utbygging eller endret bruk, og som er tilholdssted for sjeldne eller truede arter eller viktige oppholdsområder for større bestander, som vi ønsker å sikre gjennom nytt vern. Tap av natur og naturmangfold er en av de største truslene verden står overfor i dag. Områdevern etter naturmangfoldloven er et langsiktig virkemiddel som kan bidra til å sikre viktige områder for naturmangfoldet i Norge. Dette supplerende vernet skal bidra til å oppfylle følgende nasjonale mål: "Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner".

I store deler av desember 2022 var medlemslandene i Konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) samlet på naturtoppmøtet «COP15» i Montreal for å bli enige om en ny naturavtale. Norge tilsluttet seg Naturavtalen som blant annet inneholder målet om at minst 30 % av land og hav på jorden skal bevares innen 2030 og målet om at all natur skal forvaltes bærekraftig. Pr. i dag er 17,6 prosent av landarealene og 3,6 prosent av havarealene i Fastlands-Norge vernet.

Lovverk

Proessen med vern vil følge naturmangfoldlova §§ 41 – 43, og i samsvar med forvaltningsloven sine saksbehandlingsregler kap. IV – VI, og §§ 37. Et vedtak om vern er etter disse reglene et enkeltvedtak.

Naturmangfoldloven §§ 41 – 43 har omfattende krav til blant annet tidlig informasjon til aktuelle grunneiere, organisasjoner og offentlige instanser. Forvaltningslova § 17 krev også plikt til greie ut konsekvensene ved et vern.

Likeså må kunnskapsgrunnlaget være best mulig, jf. naturmangfoldlova § 8. For deg som grunneiere/rettshavere innebærer dette at vi gjennom hele prosessen vil være åpne for foreløpige synspunkt og spørsmål om vernesaken, samt framdriftsplan for arbeidet.

Melding om oppstart – Svarthåmbekken naturreservat

Våren 2023 har det vært gjennomført flere møter og befaringer av området sammen med Nordherad Bygdeallmenning og Vågå kommune. Arealet har, etter avtale med bygdeallmenninga, i tillegg blitt kartlagt våren/sommeren 2023 med hensikt på finne, samt kartfeste, sjeldne og trua lavarter med spesielt fokus på stjernebønnelav (CR). Svarthåmbekken/Søre Åi ligger på Nordherad som også har status som utvalgt kulturlandskap og har helt særegne kvaliteter for steppe-lav og andre organismegrupper tilknyttet ekstremtørre og kalkrike miljøer. Landskapet innehar noen av de aller rikeste lokalitetene for steppe-elementet i Europa og verden som helhet. I undersøkelsesområdet ble det funnet naturverdier av internasjonal verdi herunder stjernebønnelav (CR) som i dag kun er kjent fra Nordherad i hele verden. I tillegg ble det funnet en lang rekke andre sårbare og sjelden lavarter blant annet innenfor det foreslåtte arealet (rapporten er vedlagt).

Statsforvalteren har i forbindelse med foreslåtte opprettelse av Svarthåmbekken naturreservat, gjort konkrete vurderinger i forhold til om det inngår arealer som går under definisjonen *frivillig vern av skog*, og har konkludert med at dette ikke er tilfellet. Det finns spredte forekomster av trær og busker, men ikke i et omfang der det defineres som skog av en viss økonomisk verdi. Området er under gjengroing og dette er en trussel for steppelav-artene som er selve verneformålet. Vedhogst vil kunne fortsette for grunneiere og bruksberettiget.

Vedlagte kart viser en foreløpig avgrensning av den respektive opprettelse av Svarthåmbekken naturreservat. Vi gjør oppmerksom på at avgrensingen på kartet ikke er den endelige avgrensingen av verneområdet, men det arealet som skal utredes videre i verneplanprosessen.

Aktuell verneform vil være naturreservat (§ 37 i naturmangfoldlova). Dette innebærer et strengt vern med forbud mot fysiske inngrep og motorferdsel. En framtidig verneforskrift vil blant annet regulere tiltak som vesentlig kan endre verneverdiene angitt i verneformålet. Naturreservat har som formål å verne områder som inneholder trua, sjelden eller sårbare natur eller på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold. Det kan også være område med spesielle geologiske forekomster eller som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Tradisjonelt friluftsliv, jakt, bær- og matsopplukking og beiting vil være tillatt. Innenfor det aktuelle området vil motorferdsel med ATV og traktor på allerede benyttet traktorveg (vegen vil framgå på vernekart) for grunneiere og bruksberettigede kunne fortsette. De anlagte vassvegene og vanningsanlegg til vatning av åkerne skal fortsatt kunne brukes av grunneiere og bruksberettigede, disse er avgjørende for landbruksdriften utenfor verneområdet.

Prosess og framdrift

Videre formelle prosess

- 1) Nåværende oppstartsmelding sendes ut og offentliggjøres. Høringsperioden for denne slutter 3. november 2023.
- 2) Statsforvalteren utarbeider så verneforslag med utkast til vernekategori, avgrensning, og verneforskrift ut fra formålet med vernet. Dette skjer på grunnlag av opplysninger om verneverdier, innkomne merknader og drøftelser med de som berøres, samt andre hensyn i området. Dette kvalitetsikres av Miljødirektoratet.
- 3) Verneforslaget kommer på høring lokalt og sentralt.
- 4) Statsforvalteren samstiller og svarer ut alle høringsinnspill og gjør eventuelt endringer i verneforslaget.
- 5) Statsforvalteren sender faglig tilrådning til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vurderer tilrådinga og utarbeider innstilling til Klima- og miljødepartementet med framlegg til verneforskrift og avgrensning.
- 6) Klima- og miljødepartementet samordner tilrådingen med andre aktuelle departementer og forbereder saken for behandling i regjeringa.
- 7) Vernevedtak settes av Kongen i statsråd gjennom kongelig resolusjon.

I samsvar med § 42 i naturmangfoldloven skal grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre gis en rimelig frist for å komme med innspill og merknader til planarbeidet før det utformes et verneforslag. **Denne fristen settes til 3. november 2023.** Eventuelle innspill og merknader sendes til: Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987, 2604 Lillehammer eller sfinpost@statsforvalteren.no.

Planarbeidet vil bli kunngjort i lokalpressen. Saken vil også bli lagt ut på Statsforvalterens nettside statsforvalteren.no/in under: *Høringer*.

Spørsmål til vernesaken kan rettes til Marie-Louise Olsen, e-post: malol@statsforvalteren.no

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Svarthåmbekken_A4_S_oppstart_kart
- 2 Kartleggingsrapport_Søre Åi og Utv. Vistehorten
- 3 Mottakerliste_oppstartsmelding_Svarthåmbekken